TAARIFA YA HATUA ZA MAANDALIZI YA UTEKELEZAJI WA SHERIA YA BIMA YA AFYA KWA WOTE KWA MAJARIBIO

13 JANUARI, 2026

“Ndani ya siku 100 za utawala wangu, Tutaanza utekelezaji wa Sheria ya Bima ya Afya kwa wote kwa majaribio kwa baadhi ya **makundi maalumu yasiyokuwa na uwezo** yakiwemo ya **wazee, watoto, wajawazito na watu wenye ulemavu**” Ahadi ya **Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan,** Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mgombea wa Urais kupitia Chama cha Mapinduzi (CCM) wakati wa uzinduzi wa Kampeni.

Yaliyomo

- Utangulizi
- Dhana ya Bima ya Afya
- Masuala mahususi katika Sheria na Kanuni
- Changamoto
- Mpango wa Utekelezaji
- Hitimisho

Utangulizi

Sheria: Bunge lilitunga Sheria hii ya Bima ya Afya kwa wote mwaka 2023

Sheria imeanza kutumika

TS Na. 700A

16 Agosti 2024

Kanuni za utekelezaji zimetangazwa

TS Na 809

13 Septemba 2024

Utangulizi…

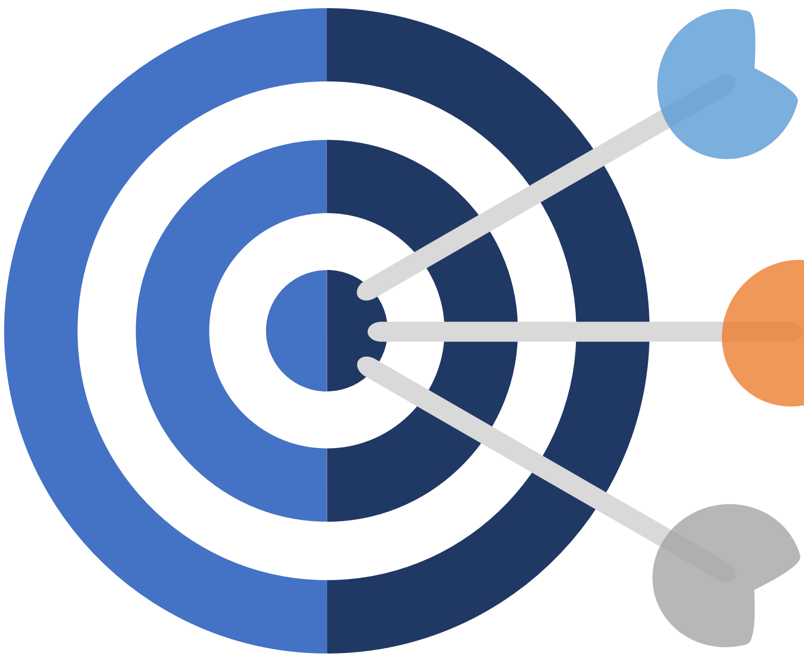

ILANI YA UCHAGUZI

Kwa Chama Tawala – CCM 2020 na 2025*

DIRA YA TAIFA

Kipaumbele katika Dira ya Maendeleo 2050

MALENGO YA MAENDELEO ENDELEVU

Kwa kuhakikisha upatikanaji wa huduma bora za afya kufikia 2030

*

❖ **Nini maana ya bima ya afya?**

- **Bima ya Afya ni utaratibu wa kulipia huduma za afya kabla ya kuugua**
- **Bima ya afya imejengwa katika misingi ya kuchangiana kati ya wenye uwezo na wasio na uwezo, wagonjwa na wasio wagonjwa.**

❖ **Nini maana ya bima ya afya kwa wote?**

- **Ni mpango wa Serikali ambao unalenga kuwawezesha wananchi wote kupata huduma za afya kwa utaratibu wa bima ya afya**

Dhana ya Bima ya Afya

Bima ya Afya kwa Wote

Malipo kabla ya huduma

Utaratibu wa kulipia huduma za afya kabla ya kuugua. kwa kuwa na kiwango cha kuchangia

Uwajibikaji wa pamoja

- Serikali,
- Skimu za bima ya afya,
- Vituo vya kutolea huduma za afya,
- Wananchi.

Uchangiaji wa Pamoja

Kuchangia fedha katika kapu moja kwa ajili ya kupata huduma za afya (Mf. vikoba)

Huduma za afya

Upatikanaji wa huduma bora za afya kwa wakati

Kuchangiana

Kati ya wenye uwezo na wasio na uwezo; wagonjwa na wasio wagonjwa

Usawa

Uchangiaji kwa kuzingatia uwezo na utoaji wa huduma za afya kwa kuzingatia mahitaji

Masuala Mahsusi Kuhusu Sheria na Kanuni ya Bima ya Afya kwa Wote

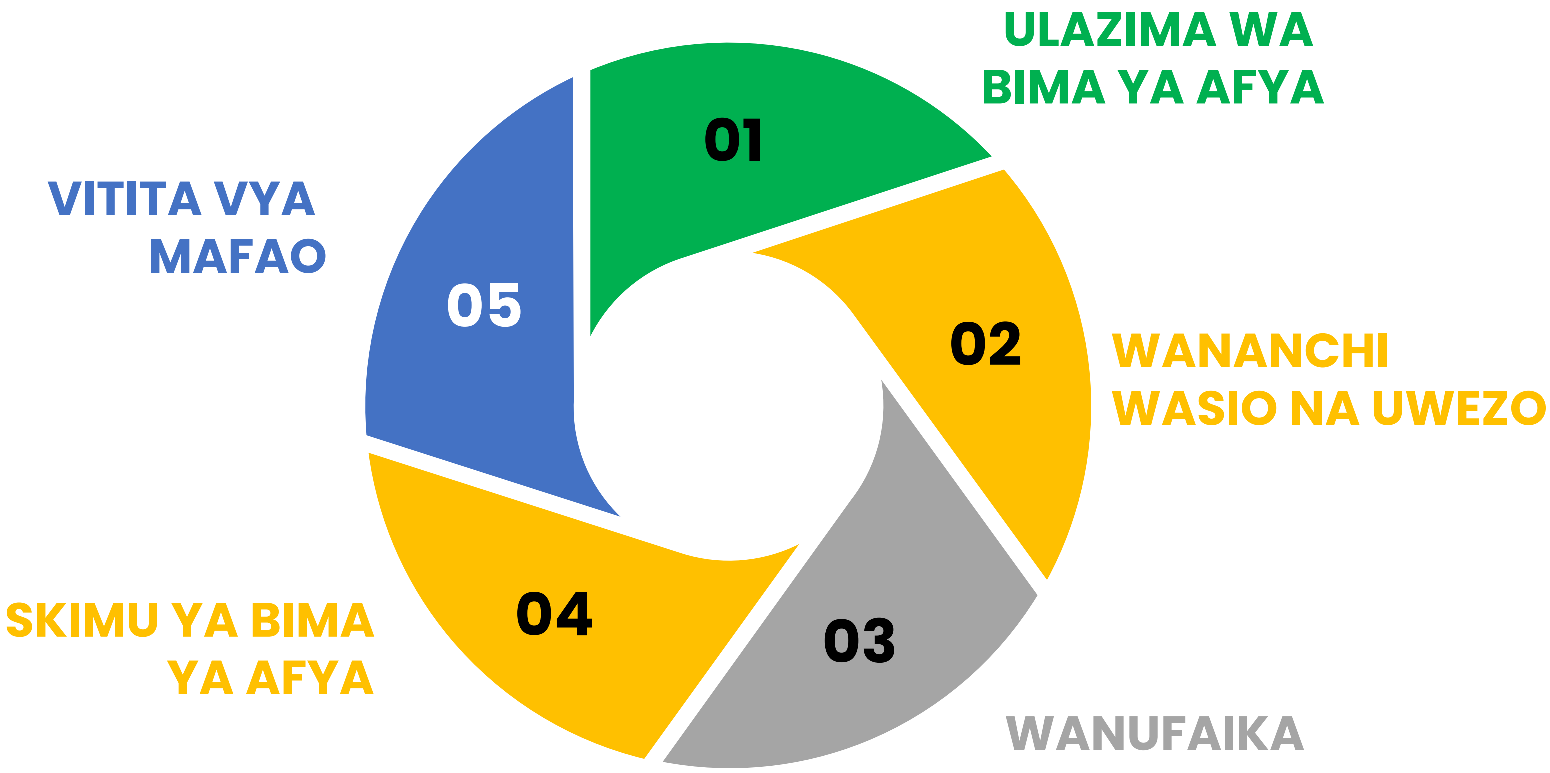

Masuala Mahsusi kuhusu Sheria na Kanuni ya Bima ya Afya kwa Wote

2. WANANCHI WASIO NA UWEZO

Mamlaka za utambuzi zinatumika kuwatambua

Kuanzishwa kwa mfuko wa kuwagharamika kwa huduma za Msingi, magonjwa sugu na huduma za dharura

Masuala Mahsusi kuhusu Sheria na Kanuni ya Bima ya Afya kwa Wote

3. WANUFAIKA

MWANACHAMA MCHANGIAJI

1

MWENZA

2

WATEGEMEZI WASIOZIDI WANNE

MZAZI

MTOTO
[Kuzaa, kuasili au wa kamabo]

NDUGU WA DAMU

Mtoto au ndugu wa damu asizidi miaka 21

Masuala Mahsusi kuhusu Sheria na Kanuni ya Bima ya Afya kwa Wote

4. SKIMU ZA BIMA YA AFYA

SKIMU YA UMMA

Wanachama

- Watumishi wa umma na kampuni binafsi ambazo serikali ina hisa 30 au zaisi .
- Kampuni binafsi, familia au mtu atakaechagua kujiunga
- Wananchi wasio na uwezo

Viwango

- Asilimia 6 ya mshahara wa watumishi wa umma.
- Asilimia 6 ya mshahara wa wafanyakazi wa kampun binafsi
- Kiwango kitakachowekwa kwa mwaka (wasio na uwezo, familia au mtu

SKIMU YA BINAFSI

Wanachama

- Kampuni binafsi zitakazochagua kujiunga.
- Mtu au familia atakaependa kujiunga

Viwango

- Kiwango kitakachowekwa kwa mwaka

UTEKELEZAJI WA BIMA YA AFYA KWA WOTE

- Sheria hii inatarajia kuanza kutekelezwa kwa majaribio kwa baadhi ya **makundi maalumu** **yasiyokuwa na uwezo** **yakiwemo ya** wazee, watoto, wanawake wajawazito na watu wenye ulemavu.

- Kuanza utekelezaji na makundi haya kunatoa fursa ya kujifunza na kuboresha maeneo mbalimbali ikiwa ni pamaja na mifumo ya TEHAMA, mahitaji ya rasilimali watu na rasilimali fedha

Wizara na Taasisi zinazohusika katika utekelezaji wa Bima ya Afya kwa Wote

OFISI YA RAIS– IKULU – ikiwemo TASAF

WIZARA YA AFYA – ikiwemo NHIF

OFISI YA WAZIRI MKUU - TAMISEMI

WIZARA YA FEDHA- ikiwemo TIRA

OFISI YA WAZIRI MKUU – SERA, URATIBU NA BUNGE

WIZARA YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE NA MAKUNDI MAALUM

Miongoni mwa kazi zilizotekelezwa ni pamoja na

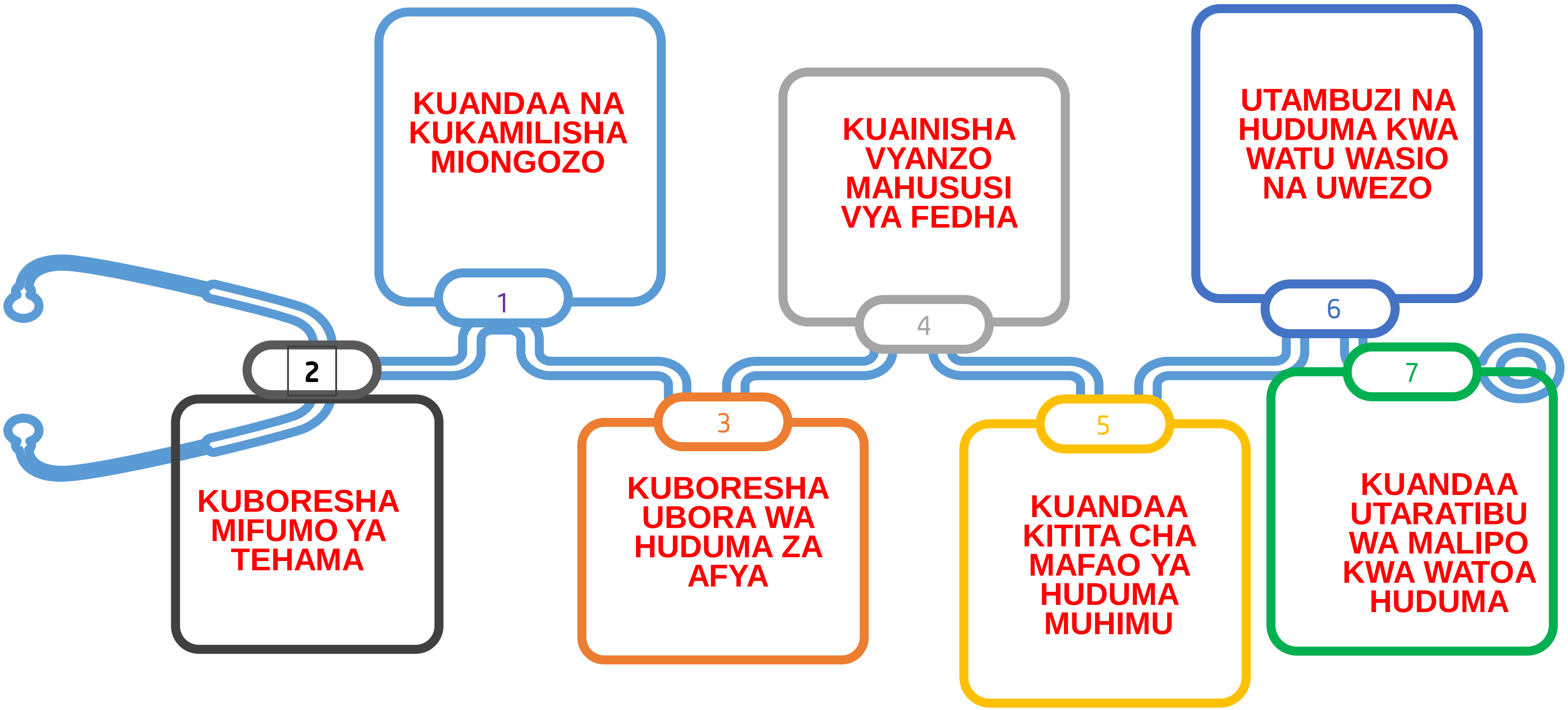

1. Kuandaa na kukamilisha miongozo mbalimbali

a. Mwongozo wa **uendeshaji na usimamizi wa mfuko wa kugharamia bima ya afya kwa watu wasio na uwezo**;
b. Mwongozo wa **usajili wa skimu za bima ya afya**;
c. Mwongozo wa **Utambuzi wa watu wasio na uwezo**;
d. Mwongozo **usajili wa wanachama**;
e. Mwongozo **ulipaji wa madai**;
f. mwongozo wa **rufaa wa upatikanaji wa huduma za afya**.

2. **Kuboresha mifumo ya TEHAMA**

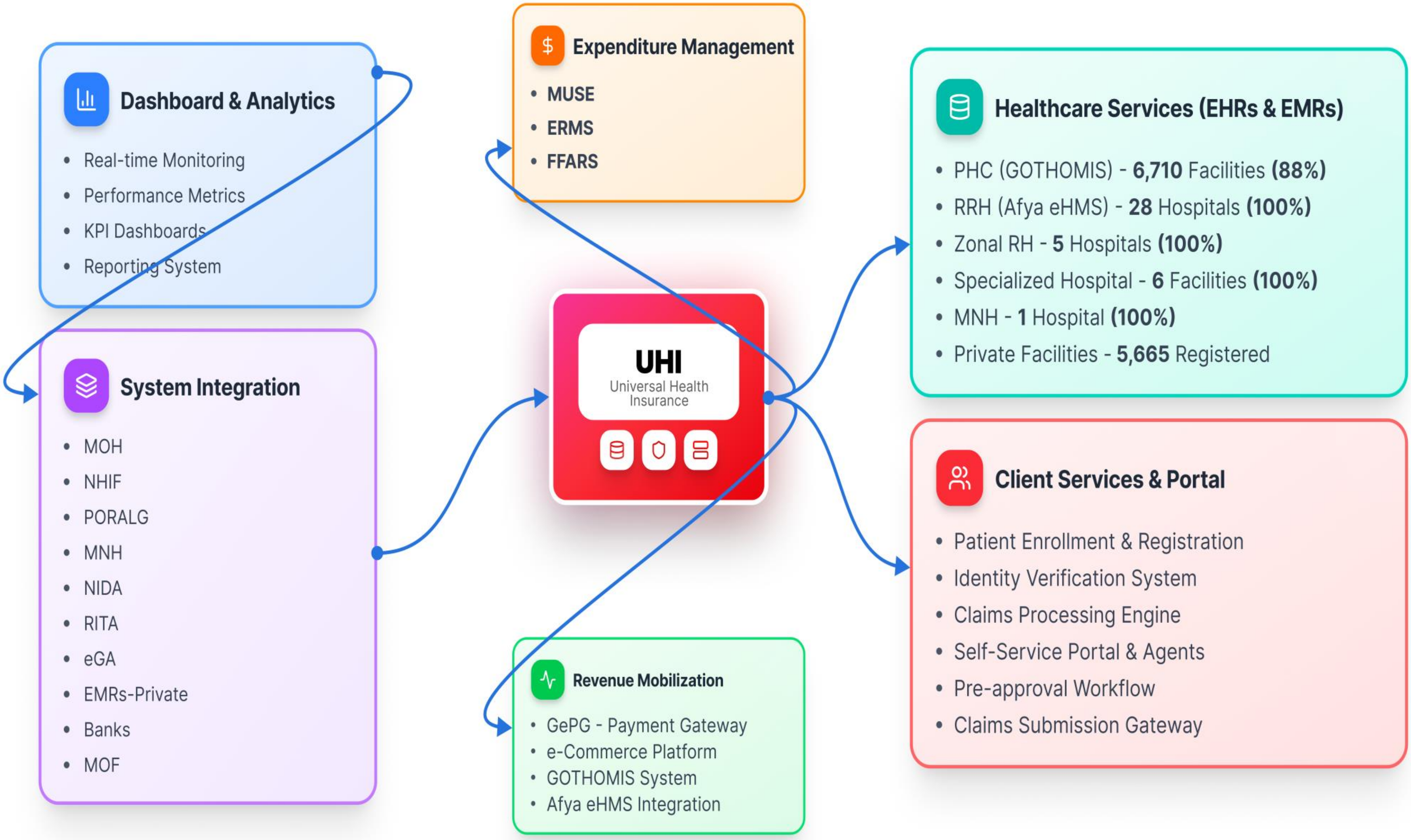

3. Kuimarisha upatikanaji wa huduma bora za afya

Kuongeza idadi ya watumishi.

Kujenga uwezo wa wataalam.

Kujenga vituo vya kutolea huduma za afya

Kuimarisha huduma za uchunguzi wa magonjwa

Kuimarisha mifumo ya tiba mtando (telemedicine).

Kuimarisha upatikanaji wa dawa na vifaa tima

Bodi za udhibiti ubora wa huduma za afya

4. Uwepo wa vyanzo mahsusi vya fedha

Makusanyo
(Jul-Nov 2025)
TZS bilioni 62.5

Makadirio ya
makusanyo kwa
mwaka (2025/26)
TZS Bilioni 201.9

5. Kukamilika kwa kitita cha mafao chenye huduma 372 kwa gharama ya TZS 150,000

Vigezo vya uandaaji wa kitita cha mafao ya Bima ya Afya kwa wote;

Malengo ya kisera

Kama vile kupunguza vifo vya mama na mtoto;

Uwiano (Equity)

Usawa katika upatikanaji wa huduma za afya ikijumuisha makundi maalum ikiwa ni pamoja na wajawazito, watoto chini ya miaka mitano na wazee

Mzigo wa magonjwa (burden of disease)

Ujumuishaji wa huduma zinazohusiana na magonjwa yanayoathiri asilimia kubwa ya wananchi;

Uhatari wa ugonjwa (Severity of disease)

Ujumuishaji wa huduma za magonjwa ambayo yanachangia kusababisha vifo na madhara makubwa ya Kiafya kwa haraka (Morbidity and Mortality).

Ustahimilivu / Ulinzi wa kifedha wa Mfuko:

Utoaji wa baadhi ya huduma umeangalia uwezo wa kuhimili gharama ili kulinda uhai wa mfuko

5. Kukamilika kwa kitita ...

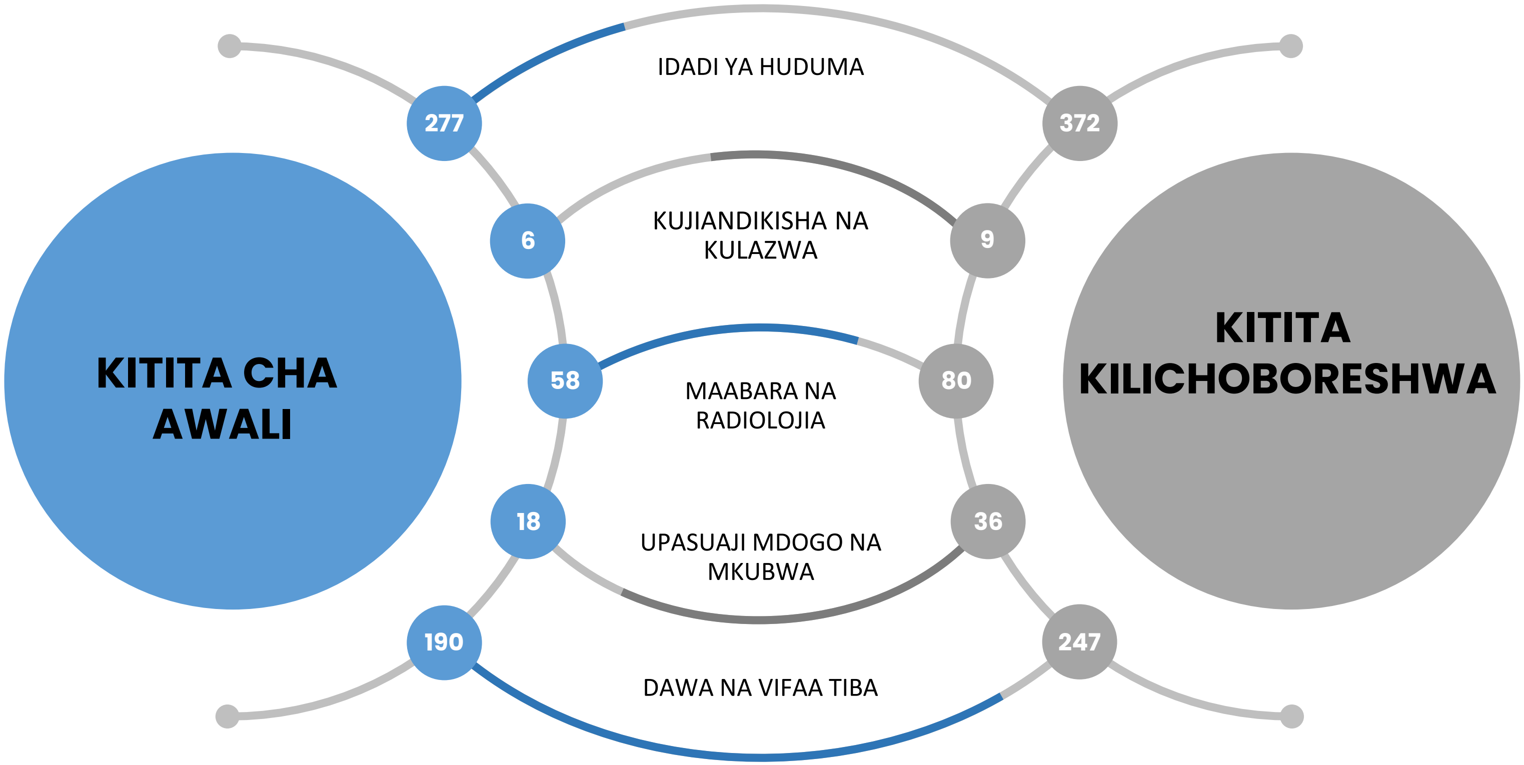

Huduma za kujiandikisha,Ushauri wa daktari na kulazwa

- Registration
- Assistance Clinical Officer Consultation/Follow up
- Clinical Officer(CO) Consultation fee/Follow up
- Assistance Medical officer consultation/Fallow up
- Medical officer(MO) Consultation/Follow up fee (MD/MBBS/DDS)
- Admission for Ordinary Wards and HDU

Huduma za Uchunguzi

Huduma za vipimo vya

- Maabara- **43**
- Radiolojia -**37**

- Huduma hizi zimejumuisha huduma za vipimo vyote vya ngazi ya msingi
- Imejumuisha huduma 3 zinazotolewa ngazi ya rufaa (ABG, Glucose Tolerance Test)

Huduma za Uchunguzi na Ugunduzi wa magonjwa

Maabara (43)

- Haematolojia (Haematology)
- Kemia tiba (clinical chemistry)
- Bakterelojia (Bacteriology)
- Parasaitolojia (Parasitology)
- Kuongezewa damu (Blood transfusion)
- Serolojia (Serology)

Radiolojia (37)

- Ultrasound
- X-Rays

Huduma ya Dawa na Vifaa Tiba

Huduma ya dawa na vitendanishi **247**

- Imejumuisha dawa za ngazi A,B, C hadi D
- Kitita kina dawa 2 ambazo zipo katika ngazi S (Hydroxyurea na Insulin Injection)
- Kitita kimejumuisha dawa zote za ngazi A-D kwa kuzingatia nguvu na muundo wa dawa zote hivyo kuongeza wigo wa huduma ya dawa ukilinganisha na idadi ya dawa zilizoainishwa

Huduma za dawa na vifaa tiba (247)

Dawa

- Pain killers
- Antipsychotics
- Anti helminthiases
- Antibiotics
- Antimalarial
- Other medicine i.e hydroxyurea, misoprostal
- Antihypertensive
- Diuretics

- Dermatological medicine
- Anti acids
- Antiemetics
- Hypogycemics
- Opthalmology medicine
- Anti sezuires
- Anti Asthma
- Fluids
- Vitamins

Vifaa tiba

- Cannula (All size)
- Urine Colletion Bag for Adults 2000 cc
- Tube Nasal Feeding CH14
- Tube Nasal Feeding CH5
- Tube Nasal Feeding CH8
- Blood Giving Set
- Polypropylene Mesh(any size) Any size
- Bandage Crepe
- I.V Giving Set
- Inhaler masks (Baby mask) & Spancer
- Glucostic Strips for Sugar Monitoring, each strip each
- Traction kit
- Catheter
- Colostomy bag

Vifaa tiba

Huduma za Upasuaji

Huduma **37** za upasuaji mkubwa na mdogo

- Huduma za msingi za upasuaji na baadhi ya huduma za upasuaji mkubwa zinazotolewa katika ngazi ya rufaa
- Huduma zimechaguliwa kwa kuzingatia vigezo vya usawa, uhitaji na uokoaji wa maisha.
- Kipaumbele kimetolewa kwa huduma zinazochangia kupunguza vifo vya mama na mtoto na ajali.

Huduma za Upasuaji mdogo (27)

- Above & Elbow Elbow POP (Children)
- Above & Below Elbow POP (Adult)
- Above & Below Knee POP (Adult)
- Above & Below Knee POP (Children)
- Club Foot POP(Children)
- Contact POP(Adult)
- Contact POP(Children)
- Cylinder POP(Adult)
- Cylinder POP(Children)
- Sarmiento POP(Adult)
- Sarmiento POP(Children)

- Normal Delivery and Delivery Package
- Dilatation and curettage (D&C)
- Manual Vacuum Aspiration (MVA) for incomplete abortion/Evacuation
  - EUA and Wedge Biopsy-Cervix
  - Major Wound Dressing
  - Lumbar Puncture
  - Blood transfusion
  - Tooth Filling temporary & Permanent
  - Suprapubic Cystectomy(SPC)
  - Wound dressing/Stich removal

Huduma za upasuaji Mkubwa 9

- Appendicectomy
- Burst Abdomen- Repair
- Caesarean Section (C/S)
- Colostomy Closure – Laparotomy
- Ectopic Pregnancy Operation
- Hysterectomy (Sub/Total)
- Laparotomy - Abdominal Trauma (Splenectomy/Liver)
- Laparotomy - Perforation of Viscera
- Laparotomy - Peritonitis /Infection

Huduma za Afya Msonge zilizojumuishwa katika Kitita

Kwa kuanzia, baadhi ya huduma za miradi misonge zilizojumuishwa ni pamoja na:

Huduma za uzazi
▪ **Maabara** – HB, Syphilis Rapid Test, UPT, Rhesus Factor
▪ **Radiolojia** - Obstetric Ultrasound, X-Rays
▪ **Dawa** - Oxytocin, Tranexemic, Mebendzole, Folic Acid, Ferrous, Methyldopa, Misoprostol, Sulphamethoxazole+ Trimethoprim
▪ **Utaratibu wa Matibabu** - Normal Delivery, Caesarean Section, Hysterectomy, MVA (CPAC), Dilatation & Curettage

Huduma za Afya Msonge zilizojumuishwa katika Kitita

Malaria

- **Maabara -** Diagnostic Test – MRDT, BS for MPs
- **Dawa -** Artesunate, ALU & DPQ

UKIMWI

- **Maabara** - Monitoring Tests - Creatinine, FBP/ HB, High vaginal Swab
- **Dawa** – Antibiotics, Antifungal – Fluconazole, Clotrimazole, Miconazole and Antiviral – Acyclovir

Kifua kikuu

- **Maabara** - Diagnostic Test – AFB Staining, Gene Expert, Sputum Culture & Sensitivity
- **Radiolojia** – Chest Xray

Magonjwa yaliyokuwa hayapewi kipaumbele

- **Dawa** – Albendazole, Praziquantel

Note: Kitita kimejumuisha huduma zote zinazotolewa katika ngazi ya **zahanati** na **vituo vya afya** pamoja na baadhi ya huduma kwa ngazi ya **Wilaya** hadi **Taifa**

6. Utambuzi wa watu wasio na uwezo

- Utambuzi umezingatia uwepo wa kanzidata ya
  - Kaya zisizo na uwezo kutoka TASAF ambapo kaya **931,693 (asilimia 23.7)** zimetambuliwa na
  - Watu wasio na uwezo wanaohudumiwa katika vituo maalaum chini ya Wizara MJJWMM ambapo **Wazee 229** na **watoto 267** wametambuliwa

- Wigo wa utambuzi utaendelea kuongezwa ili kufikia ya kaya zisizo na uwezo **3,917,457**

7. Utaratibu wa Rufaa

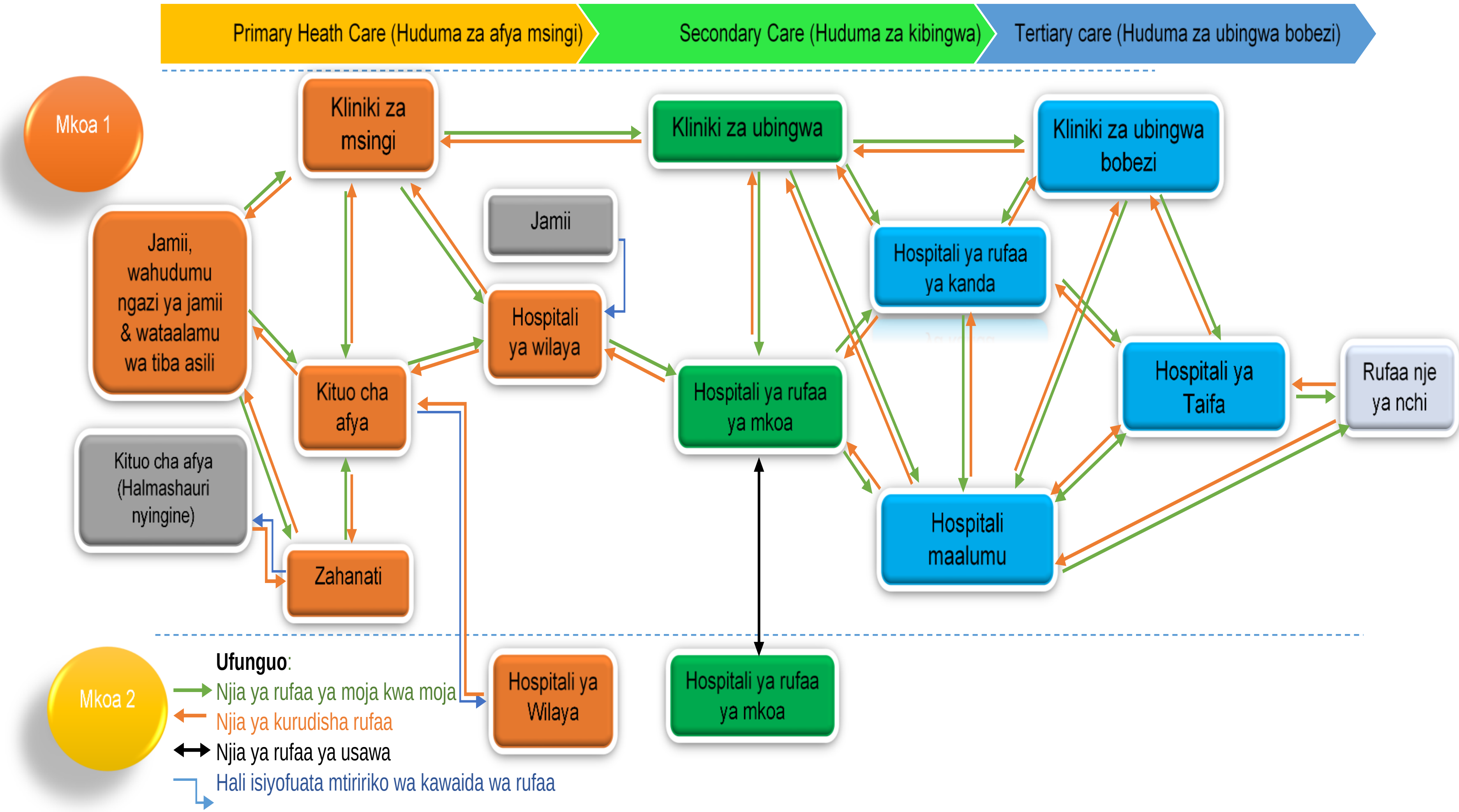

Aina za Rufaa katika Mfumo wa Afya

Rufaa ya Mgonjwa

- Mgonjwa anatoka kituo kimoja kwenda kingine kupata huduma ambazo hazipatikani ama kuendelea na huduma
- Rufaa ya dharura, kawaida au mgonjwa binafsi

Rufaa ya Taarifa za Mgonjwa

- Taarifa za mgonjwa zinasafirishwa kwa njia ya kidijitali kwa ushauri, utambuzi au matibabu
- Mfano Telemedicine

Rufaa ya Mtaalam/ Bidhaa za Afya

- Waalamu au bidhaa za afya kusafiri/kusafirishwa kati ya vituo kutoa huduma za afya
- Mfano Daktari bingwa, dawa, vifaa tiba, damu nk

Rufaa ya Sampuli

- Sampuli za mgonjwa zinasafirishwa kwa uchunguzi na majibu kurudishwa ili kuendelea na matibabu
- Mfano sampuli ya damu, mkojo, tishu za mwili. Makohozi nk

8. Utaratibu wa Malipo kwa Watoa Huduma.

- Utaratibu wa **malipo kwa mkupuo** (Capitation) utatumika kulipa vituo vya kutolea huduma ngazi ya msingi na
- Malipo kwa kila huduma (fee for service) kuanzia hospitali ya mkoa hadi taifa
- Maandalizi yaliyofanyika ni pamoja na **uandaaji na majaribio ya vigezo vya ukokotoaji wa viwango vya malipo**.

9. USHIRIKISHWAJI WA WADAU

1. Semina kwa Waheshimiwa Wabunge wote, na Wakati wote Kamati ya Kudumu
2. Watoa huduma za afya ngazi zote.
3. Waganga wakuu wa mikoa
4. Wadau wa Maendeleo
5. Wizara na Taasisi za Serikali

Kupitia ushirikishwaji huo maboresho yaliweza kufanyika katika **Kititi kinachopendekezwa kwa kuongeza huduma kutoka 277 hadi 372**

Aidha, Wizara imepanga kuendelea kushirikisha makundi ya wadau mbalimbali ili kuhakikisha utekelezaji unafanyika kwa mafanikio **(Zoezi hili ni endelevu)**

10. MAHITAJI YA FEDHA kugharamikia huduma kwa wasio na uwezo

A.	**Idadi ya Kaya zisizo uwezo na kiwango cha uchangiaji kwa kitita cha mafao cha huduma muhimu**			
		Idadi ya Kaya zisizo na Uwezo	**Kiwango cha Uchangiaji**	**Jumla ya Mahitaji ya Fedha**
	Kwa mujibu wa takwimu za NBS Household Budget Survey 2017/18 (26.4% ya Watanzania ni maskini)	3,917,457	150,000	**587,618,550,000**

10. MAHITAJI YA FEDHA ….

C.	**Vyanzo vya Fedha za Mfuko wa kugharamia bima ya afya kwa kaya zisizo na uwezo**	
	Asilimia 30 ya fedha kutoka katika Mfuko wa UKIMWI (ATF)	54,376,434,322
	Vyanzo Vingine	147,478,073,560
	Jumla	**201,854,507,882**
	Nakisi	**385,764,042,118**

CHANGAMOTO

Pamoja na Hatua zilizofikiwa bado zipo changamoto ambazo tunaendelea kuzifanyia kazi kwa kutekeleza yafuatayo;

- Kuboresha utoaji wa huduma za afya katika vituo vya ngazi zote
- Kuimarisha mifumo ya kukabiliana na udanganyifu katika mfuko
- Kuimarisha mifumo ya TEHAMA katika vituo vya kutolea huduma za afya
- Kuimarisha upatikanaji wa wataalam katika vituo vya kutolea huduma za afya

Mgawanyo wa Majukumu kwa Wizara na Tasisi

Ofisi ya Rais – IKULU-TASAF	Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi	OWM TAMISEMI	Ofisi ya Ofisi ya Waziri Mkuu - USB	Wizara ya Fedha
Utoaji wa taarifa za kaya zisizo na uwezo kwa ajili ya kugharamiwa na Serikali	Kuwezesha Wizara na Taasisi kuwa na muundo unaokidhi matakwa ya Sheria ya Bima ya Afya kwa Wote Upatikanaji wa watumishi katika maeneo husika	Kuratibu zoezi la elimu kwa umma kuhusu bima ya afya kwa wote Kuimarisha huduma katika vituo vya afya ya msingi, Kuhakikisha mipango na bajeti za Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa zinazingatia vipaumbele vya utekelezaji wa bima ya afya kwa wote.	Kuratibu Wizara za kisekta katika utekelezaji wa Bima ya Afya kwa Wote nchini	Kubainisha vyanzo vya fedha, kukusanya na kutoa fedha za kugharamia bima ya afya kwa wananchi wasio na uwezo

Mgawanyo wa Majukumu kwa Wizara na Tasisi

Wizara ya Nishati

Kuendelea kushirkiana na MSM katika kuhakiksha upatikanaji wa huduma za umeme nchini

Wizara ya Afya

Kuratibu na kusimamia utekelezaji wa bima ya afya kwa wote

Kuratibu na kusimamia Mfuko wa Kaya zisizo na uwezo

Kutoa elimu kwa umma juu ya Bima ya Afya kwa Wote

Wizara ya Maendeleo ya Jamii...

Kuwasilisha takwimu za watoto na wazee wanaoishi katika makazi maalum

Kuhamasisha vikundi vya sekta isiyo rasmi kujiunga na bima ya afya

Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari

Kuendelea na uunganishaji wa miundombinu ya mawasiliano katika vituo vya kutolea huduma za afya husussan ngazi ya msingi

Wizara ya Elimu

Kutoa waraka kwa taasisi za elimu kuhusu majukumu yao katika utekelezaji wa Bima ya Afya kwa Wote.

Usajili wa wanachama

- Kusogeza huduma karibu na wananchi .
- Kuwawezesha wananchi kujisajili online (Self service portal)
- Kuwaunganisha wananchi na mawakala mawakala wa bima hadi sasa
- Kuwaelekeza wananchi makampuni na taasisi zitakazowezesha kujiunga na mfumo wa bima ya afya kwa wote ikiwemo Vodacom, Airtel, NMB,NBC

- Tafasiri ya kaya ni watu 6
- Mwanachama atasubiri siku 30 kuanza kupata huduma
- Uanachama utahuishwa ndani ya siku 30 baada ya kukoma
- Mwanachama ataweza kujisajili mwenyewe kupitia self service portal au mawakala waliosajiliwa na mfuko

Hitimisho

- Kila mdau ni nguzo muhimu katika utekelezaji wa UHI
- Tunaomba ushirikiano wenu katika kuhakikisha UHI inafanikiwa
- Utoaji wa Elimu
- Uhamasishaji wa wananchi kujiunga
-

Naomba Kuwasilisha